

Druhá světová válka

- začátek 1. září 1939, konec 2. září 1945

Situace před válkou

- agresivní země: Německo, Itálie, Japonsko; VB pokračuje v politice izolacionismu
- OSN je k ničemu, ničenu nezabránila

březen 1939 zánik Československa, vyhlášen protektorát, Německo získalo v Litvě přístav Memel (= Kleipeda) → Litva nemá přístup k moři

- Hitler má další požadavky, tentokrát směřují k Polsku, chce spojit Německo s Východním Pruskem přes Polské území, taky chce přístav Gdaňsk (polosamostatný městský stát), tentokrát Hitler narazil – Anglie i Francie pochopily, že ústupky nezabraly, začínají tedy Polsku garantovat neměnnost hranic

duben 1939 Italové anektovali Albánii, ve Španělsku se ujímá moci generál Franco, taky Hitler slavil svoje padesátiny

23.8.1939 rozebíhají se jednání mezi Brity, Francouzi a Sověty s Němci, výsledek je *pakt Ribbentrop-Molotov* o neútočení mezi Němci a Rusy, měl dodatky, které veřejnost neznala, v nich šlo o rozdělení sfér vlivu v Evropě mezi němci a Sovětským svazem, ty dodatky byly zveřejněny až v roce 1989

- Sověti chtějí zpět to, co ztratili po první světové válce (Finsko, Polsko, kus Běloruska, Ukrajiny, Besarabii)

1.9.1939 Mussolini Hitlerovi oznamuje, že itálie není připravena naválku a preferoval by něco jako Mnichov (konferenci), ale Hitler chtěl válčit, a tak zinscenoval útok na německou vysílačku Gleiwitz (Gliwice), útočí na polský poloostrov Westerplatte, kde taky měli sklad munice, vpád je bleskový (*blitzkrieg*), tanky jsou podporovány Luftwaffe, Poláci nejsou vyzbrojeni, od začátku jasné, že Poláci prohrají, k útoku se připojila jako jediná země Slovensko

- reakce velmocí: Francie a británie vyhlásují Němcům válku, ale nic nedělají (*Sitzkrieg*), chtějí blokovat dovoz do Německa (neutrální země mohly obchodovat), nebyla však moc úspěšná
- co udělali Němci ze západu, to udělal Sovětský svaz z východu

17.9. vpád Sovětského svazu do Polska, oficiálně zdůvodňují tím, že chtějí udělat předsunuté hranice, aby chránili svoje obyvatelstvo před vpádem Němců

- v roce 1940 došlo k vyvraždění polské elity u Katyni, Stalin dlouho tvrdil, že to udělali Němci, ale udělali to Sověti
- vznik nové německo-sovětské hranice, Polsko zase není (někdy se mluví o čtvrtém dělení Polska)
- ošetřeno hospodářskou smlouvou (únor 1940)
- vytvoření území Generálního gouvěnementu, pod německým vlivem, cílem postupně odtud vystrnadit kohokoliv (Poláky a židy) a udělat z toho jakési německé území, v jeho čele je Hanse Frank

Periodisace války

1. 1.9.1939 až 21.6.1941
2. 22.6.1941 (útok na Sovětský svaz) až konec roku 1942 (bitva u Stalingradu)
3. 2.2.1943 až léto 1944
4. 6.6.1944 (vyloštění v Normandii) až 8.5.1945 (konec války v Evropě)
5. květen 1945 až 2.9.1945

Charakter války

- padlo 110 milionu vojáků
- dalších 58 dalších civilistů zemřelo
- 35 mil. zraněných
- druhá průmyslová revoluce → tanky, letectvo, ponorky, atomové bomby, penicilin
- Němci měli navrch do roku 1941, kdy vstoupily do války Spojené státy
- fašistické státy: Německo, Itálie, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko, Japonsko, Thajsko (umožňovalo Japonsku operovat ze svého území), Finsko
- neutrální státy: Švédsko, Irsko, Švýcarsko, Portugalsko, Španělsko, Turecko

Zisky SSSR do roku 1940

podzim 1939 Sověti do Pobaltí přesunuli jednotky, pak tam proběhly volby, vznikly prosovětské vlády, výsledkem byl vstup Pobaltských zemí do Sovětského svazu v červenci 1940

červen 1940 SSSR vnutil Rumunsku smlouvu o vstupu do SSSR: Besarabie, Bukovina

- pokus o úpravu hranic s Finskem nevyšel, chtěli poloostrov Hanko, Finsko odmítlo, SSSR napadl Finsko

30.11.1939-12.3.1940 ZIMNÍ VÁLKA: Finové se brání, mají postavenou Mannerheimovu linii (Carl Gustav Emil Mannerheim, tehdejší Finský prezident, považován za zakladatele Finska), válka vyvolala nevoli především Británie a Francie, kteří finančně Finsko podporovaly, SSSR vyřazeno ze Společnosti národů, končí *Moskevským mírem* (12.3.1940), získávají jenom 10 % území Finska

- Mannerheimova linie nebyla prorážena (jen malinko)
- když byli Sověti napadnuti Němci v roce 1941, Finové se postavili na stranu Němců

Útok na Skandinávii

- aktivita Německa

9.4.-10.6.1940 VÁLKA O SKANDINÁVII: jen o Dánsko a Norsko, operace Weserübung, Dánsko dobyto hned, Dánové se hezky zachovali ke svým Židovským obyvatelům, kteří byli na lodích přepraveni do Švédska

- Britové a Francouzi chtějí zastavit dodávky železa ze Švédska do Německa, což vyvolalo útok na Skandinávii
- Vidkun Quisling – vznik kolaborantské vlády v Norsku, státní převrat
- na straně Norů od začátku Britové a Francouzi
- na sklonku války od 10. května 1940 začíná útok na západní Evropu (Benelux a Francii), jakmile Němci zaútočili, Francie i Anglie stáhly svá vojska z války o Skandinávii a Němci dobyli Narvik, čímž končí válka o Skandinávii

Útok na západní Evropu

10.5.-22.6.1940 operace Gelb: útok na Benelux

12.5.1940 útok na Francii, vpadli tam do severu, na jihu je totiž Maginotova linie, Francouzům pomáhají Británie a Benelux, ale neúspěšně, někteří vojáci po porážce u Calais přepraveni do Británie z přístavu Dunkerque

10.6.1940 Mussolini útočí na Francii a získává drobné území

- premiér Philippe Pétain, který válčil už v první světové válce, byl donucen, aby tu kapitulaci podepsal on: *Kapitulace v Compiègne*

22.6.1940 Francie kapituluje

- Rotterdam krom jednoho chrámu srovnán se zemí
- Němci okupují Francii na Z u moře, v centrální části je tzv. Vichistická Francie (kolaborační režim), vydzel jen do srpna 1944, kdy začíná osvobozování Francie z jihu
- mezi spojenci se objevily i jednotky Charlese de Gaulla, který utekl do zahraničí a poté organizoval jednotky svobodné Francie

Bitva o Británii

- bitva o británii – němci by chtěli dobýt británii, vylodění pomocí operace lvoun
- adlertag 13. srpna
- do října nejintenzivnější vzdušná válka o britský prostor
- první německá prohra
- od roku 1942 to už budou Britové kteří bombardují Německo
- Luftwaffe x RAF

říjen 1940 na španělsko-francouzských hranicích probíhá jednání Hitlera a Franca, pokud se Franco přidá do války a dobude Gibraltar, tak si ho Španělsko může nechat a dostane k tomu nějakou tu kolonii, nicméně Franco to nepřijal, Španělsko bude neutrální

listopad 1940 Hitler nabízí Stalinovi, jestli se nepřidá do války proti kapitalistům

- v RAF i českoslovenští dobrovolníci
- pojďme na Balkán

duben 1939 Itálie anektuje Albánii, plánuje co dál

říjen 1940 Mussolini útočí na Řecko, je to obří fiasko, Řekové částečně vstoupili do Albánie

březen 1941 Hitler si je nakláněl, v březnu se Hitlerovi povedlo dostat Jugoslávii do aliance, proběhne tam ale do týdne puč, Hitler reaguje a Jugoslávie je v rámci operace Marika během dubna obsazena, pak je dobyt i Řecko, trochu je okousají, osamostatní se Chorvatsko v čele s ustašovci, v čele s Ante Paveličem, dále Srbsko v čele s gen. Nedičem

- Řecko je připojeno k Itálii, Makedonii získává Bulharsko
- v Jugoslávii je silná partyzánská aktivita v čele s Josipem Brozem Titem (this is a surprise tool that will help us later)

květen – červen 1941 operace Merkur – invaze na Krétu

- válka v africe
- Italové drží Libyi, Etiopii, Somálsko a Eritreu, chtějí dobýt britský Egypt

⇒ otevíráme libyjsko-egyptskou frontu (září 1940)

únor 1941 Italové jsou zatlačeni

březen 1941 vložte postavu německého tankového velitele Erwina Rommela, nicméně přestal být v popředí kvůli Barbarosse, opevní Tobruk, který je pak pracně dobýván

květen 1941 habeško-somálská fronta: Italové vedou neúspěšný útok na britské Somálsko, Briti zareagovali tím, že dobyli celou Italskou východní Afriku

duben 1941 Japonsko a SSSR uzavírají smlouvu o neútočení

- březen 1941 zákon o půjčce a pronájmu – USA „půjččí“ Britům a ostatním spojencům (potom i SSSR) vybavení za peníze, které zaplatí po válce (pak se to promlčelo)
- jedeme na východní frontu
22. června 1941 začíná útok Německa na SSSR, okolo 70% německé vojenské síly se přesune na východní frontu, Němci mají srovnatelný počet ale mnohem vyšší kvalitu vybavení, Stalin taky před válkou zlikvidoval většinu schopných generálů v rámci čistek (Tuchačevsky), sovětské vedení je tedy nezkušené
- ze začátku padaly celé sovětské armády do německého zajetí
 - Stalina částečně zachránilo to, že se mu povedlo přesunout část průmyslu za Ural
 - německý útok veden třemi směry, na sever do Leningradu, v centru do Moskvy, na jih do Stalingradu, na Kavkaz (ropa)
 - německá invaze ale nemá před zimou moc času, na podzim začíná pršet, pak je krutá zima, na kterou není Německo plně připraveno
- září 1941 - leden 1944 Leningrad je obklíčen, začíná dlouhé obléhání Leningradu, Leningrad zásobován pouze po jezeře
- na podzim Hitler prohlašuje, že už vyhrál, v říjnu začíná operace Tajfun – dobytí Moskvy, Německo je na 20 km od Moskvy
 - začíná ale zima a je to v pytli, v prosinci začíná protiútok generála Žukova, který frontu posouvá v místech až 200 km na západ
- srpen 1941 Atlantická charta – Churchill a FDR prohlašují, že musí porazit fašistické země, že uchází především o osvobození fašisty podrobených zemí
- do Británie se stahují vlády okupovaných zemí
 - Britové mají výhody: velké námořnictvo, letectvo, impérium, radar
- květen 1940 k moci se dostávají konzervativci v čele s Churchillem, odmítají politiku appeasementu
- strategie měla být taková, že Británii budou nejprve bombardovat a pak se tam vylodí: operace Seelöwe
- 10.7.1940 začíná bombardování britských ostrovů
- 13.8.1940 den orlů – den, kdy bombardování bylo nejintenzivnější
- střet Geringovy Luftwaffe s RAF
 - Churchill chodil mezi lidmi, dodával jim odvalu
 - v letectvu také českoslovenští letci
 - podařilo se Británii ubránit – první německý neúspěch, nezískali britské ostrovy

Válka v pacifiku

1937 čínsko-japonská válka

1940 Japonsko obsazuje francouzskou Indočínu

- USA uvaluje na Japonsko ropné embargo, což vede k

7.12.1941 útok na Pearl Harbor, potopili zepár lodí, letadel, den na to FDR předstupuje před Kongres a USA vyhlásuje válku Japonsku (do pár dnů i jejich spojencům – Německu, Itálii)

- v letech 1940-42 v období rychlé japonské expanze, obsazují evropské kolonie v regionu, prvně Japonci vnímáni jako osvoboditelé od kolonizátorů, později místním obyvatelům slibují za pomoc nezávislost po válce

3.-7.6.1942 bitva u Midway – kombinovaná námořní a pozemní bitva o ostrov Midway, Američani rozluštili japonský kód, odrazili jejich útok – obrat ve válce

VIII. 1942 - II. 1943 bitva o Guadalcanal (Šalamounovy o-vy), USA donutí Japonce se stáhnout, velká pozemní výhra USA

1.1.1942 Washingtonská deklarace – viz Atlantická charta: Němci dostanou nabudku, z tohoto pak vyplývá OSN

- 1943 celkově zlomový rok v druhé sv. v.
- koncem roku 1942 rozluštěna německá šifra Enigma (Turing)